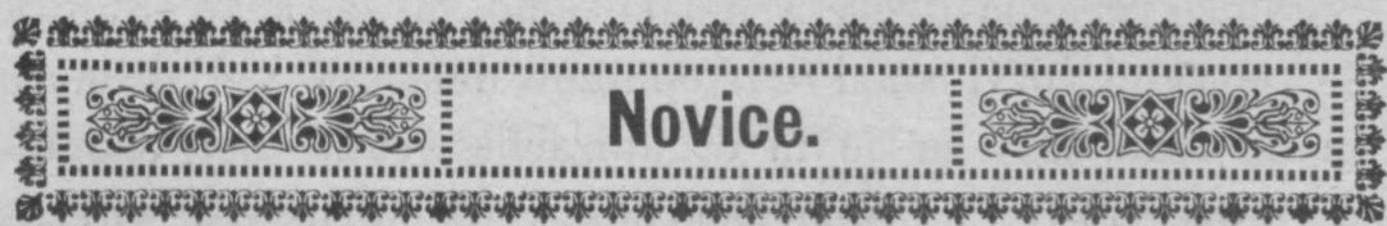

sednik delavske zveze imata že sedaj odločitev pri volitvah v svojih rokah.

Mnoge posamične organizacije so jako vplivne, bogate in močne. Po dobri organizaciji in disciplini je najprvo bratstvo strojevodij, po bogastvu in številu članov je pa najprvo bratstvo tesarjev in mizarjev. Bratstvo zidarjev in kamnosekov se je izločilo iz drugih in doseglo lepe vspehe. Samo po sebi se razume, da sta plača in pa čas dala glavne točke borbe dela s kapitalom. Ta borba je v sedemdesetih in osemdesetih letih bila tako huda in prepri tako pogosti in rezki, da je naposled nanje morala obrniti svojo pozornost vlada in je leta 1884. osnoval kongres „Državno pisarno dela“, ki se je 1886. se premenila v samostojni oddelek zvezne vlade. Mnoge posamične države so tudi nastavile posredovalce dela, kateri imajo slediti takim preprirom, skušati jih odvrniti in poravnati in se sploh pečajo teoretično in praktično z delavskim vprašanjem. Poročila delavskega posredovalca novoyorške države so jako zanimive zaradi množine statističnih podatkov in zaradi dobrih in poravnalnih svetov, katere daje obema strankama, zaradi vspeha teh podatkov in pa vsestranskega preučanja vprašanja. Ne bodem se motil, če rečem, da več preprirov nastane zaradi delavskega časa, kakor zaradi vseh drugih uzrokov.

Včasih se delavska mezda poniža, včasih poviša po obojestranskim sporazumljenji, vsa nasprotja se poravnajo z obeustranskim prijenjanjem in sporazumljenjem, tako da v nekaterih industrijskih krajih še nikdar ni bilo štrajkov in sovražnih preprirov. V nekaterih krajih so pa že bili najupornejši in najhujši štrajki, pri katerih so z uličnimi izgredi, požiganjem in razruševanjem dragocenega imetja, včasih izpodkopali blagostanje, kakor pittsburški delavski punt 1877 leta. Amerikanci so sploh vstrajni in trdovratni; v nekaterih krajih Nove Anglije se vidijo sledovi teh narodnih lastnostij v podobi razdejanih tovarniških poslopij in zapuščenih sel. Gospodarji in delavci so se sprli, niso se mogli sporazumeti, in tovarno so prestavili v drugo mesto, pogosto celo v drugo državo — in gospodarji so pri tem prišli skoro na beraško palico, delavci pa morali zapustiti svoja domovja in raziti se na razne kraje. (Dalje sledi.)

Novice.

Zlata maša msgr. Luke Jerana.

Jutri 3. t. m. praznuje svojo zlato mašo jeden najzaslužnejših duhovnikov ljubljanske škofije, velečastiti gospod Luka Jeran, papežev častni kamornik in kanonik ljubljanskega stolnega kapitlja. Luka Jeran se je rodil dne 16. okt. 1818. leta v Javorjah nad Poljanami na Gorenjskem. V duhovnika je bil posvečen dne 3. avg. 1845. leta. Zgodaj je začel delovati na slovstvenem polju in je bil dober prijatelj pokojnega očeta

slovenskega naroda Janeza Bleiweisa, kateremu je prva leta precej pomagal pri uredništvu našega lista. Mnogo let pa že urejuje „Zgodnjo Danico“. Njegov slog se je vedno posebno odlikoval po svoji krepkosti. Luka Jeran je tudi gotovo jeden najučenejših slovenskih duhovnikov, posebno kar se tiče jezikov. Poleg mnogih evropskih jezikov, govori kaldejščino in arabščino, kajti pripravljaj se je za misijonarja v Afriki, katero njegovo željo so pa onemogočile neugodne njegove zdravstvene razmere. Zaradi tega je pa bilo tem vspešnejše njegovo delovanje v domovini. Poleg slovstvenega delovanja je pa posebno omeniti njega podpiranje slovenske učeče se mladine. V vseh stanovih delujejo za korist in čast narodovo možje, ki se imajo zahvaliti blagemu srcu Luke Jerana, da so se mogli izšolati. Slednje leto podpira Jeranova dij. miza veliko dijakov raznih učilišč v Ljubljani. Blagi gospod tudi ne dela razlike, katero srednjo šolo kdo pohaja, vse jednako podpira. On sam mnogo žrtvuje za učečo mladino, rekli bi skoro vse, kajti on ne zbira posvetnih zakladov in tudi zase mnogo ne potrebuje, poleg tega pa ne utrudljivo nabira. Zato mislimo, da govorimo vsem Slovincem prav iz srca, ako zakličemo ob zlato maši: Bog ohrani gospoda Luko Jerana še mnogo let in mu daj živemu in zdravemu učakati še biserno mašo!

Deželni zbor kranjski.

V drugi seji dne 26. julija t. l. so stavili poslanci Grasselli in tovariši dva samostalna predloga. Prvi predlog gre na to, naj se odobri zakonski načrt, s katerim se da mestni občini eksproprijacijska pravica. Posl. Grasselli je utemeljeval nujnost tega predloga poudarjal, da je od pravice razlastitve odvisna mestna regulacija. Ker se ni predložil zbornici v posvetovanje nov stavbinski red, ki je po potresu prepotreben za Ljubljano, priporoča govornik, da se vsaj odstavek o razlastitveni pravici izloči iz bodočega novega stavbinskega reda in istega deželni zbor že zdaj potrdi, da bo Ljubljana vsaj precej zamogla z regulacijo pričeti. Drugi predlog meri na to, da se dovoli mestni občini ljubljanski, da sme iz posojila 500.000 gld. svoj čas dovoljenega v namen osuševanja baija in za nakup vojaškega oskrbovališča in bolnice v Ljubljani, porabiti začasno za regulacijo mesta delni znesek 300.000 gld. Posl. Grasselli poudarja, da ljubljansko mesto nujno potrebuje denar za regulacijo in priporoča, da se oba predloga odkažeta posebnemu odseku v pretres in poročanje. Predlogoma zbornica potrdi.

V III. seji dne 29. julija so stavili poslanci Hribar in tovariši nastopni samostalni predlog: Visoki deželni zbor naj sklene: a) Zgradba lokalne železnice, ki bi se na pripravnem kraju odcepila od južne železnične proge ter bi peljala na Vrhniko, smatra se z ozirom na posebne po letošnji potresnej katastrofi provzročene razmere v Ljubljani za nujno. — b) Visoko c. kr. trgovsko ministerstvo se naprosi, da smatra to lokalno progo kot zgradbo v sili, naj torej v tem zmislu uravna udeležbo države pri zgradbenih troških in naj jo sprejme v zakonski načrt med one lokalno-železnične proge, ki se imajo dograditi v letu 1896. — c) Konsorciju, ki se je za zgradbo te proge osnoval na Vrhniki, dovoli se za napravo generalnega

načrta in troškovnika iz deželnega železniškega zaklada, osnovanega vsled sklepa deželnega zbora z dne 25. novembra 1890. proti svoječasemu povračilu iz stavbenega zaklada znesek 1000 gold. — *č*) Za slučaj da bi to lokalno železnično progo zgradila država, dovoli se iz deželnega železniškega zaklada znesek 20.000 gld. à fond perdu. Posl. Hribar utemeljuje ta predlog in posebno povdarja, kako dobro bi služila ta železnica Ljubljani ravno sedaj ko se bo več zidalo, kajti na Vrhniki in v okolici je vsakovrstni stavbeni material doma, kakor opeka, kamenje i. t. d. — Predlog se izroči posebnemu odseku v pretres in poročanje. Posl. dr. Tavčar poroča o poročilu dež odbora o naredbah, katere je treba ukreniti vsled potresa. Po debati, katere so se udeležili poslanci Klun, Ogoelec, Hribar, baron Schwegel. dr. vitez Bleiweis in poročevalci so obveljali nastopni predlogi: 1. Ukrepi in naredbe, katere je storil deželni odbor po predloženem poročilu, kakor: zavarovanja in poprave dež. poslopij, preložitev kuhinje v prisilni delalnici in priprava stanovanj za tamošnjega stražnega nadzornika in za učitelja, podelitev doklad deželnim uradnikom, slugam, paznikom ter tudi ljudskim učiteljem po okrajih, katere je potres prizadel, slednjič dovolitev prispevka 10 000 gld. za napravo barak v Ljubljani, se posledobno odobrujejo. 2. Doklada, ki se je dež. uradnikom, slugam in paznikom ter tudi ljudskim učiteljem po okrajih, katere je prizadel potres, podelila do konca meseca, julija t. l., dovoli se omenjenim opravičencem tudi še za čas do konca meseca decembra 1895. 3. Deželnemu glavarju se prisodi za neporabno uradno stanovanje v letni vrednosti 1000 gld. primerna odškodnina pro rata temporis. 4. Deželni odbor se pooblašča, da sme v pokritje stroškov za ukrepe in naredbe, navedene pod št. 1 ter v pokritje nastalih odpadkov pri vsakovrstnih deželnih dohodkih, kakor tudi v pokritje vsled potresa nastalih izvanrednih potrebščin najeti posojilo, katero bi znašalo največ 200.000 gld. in od katerega bi bilo plačevati največ po $4\frac{1}{2}\%$, eventualno proda za 20.000 gld. avstrijske rente, ako bodo pogoji za deželo ugodnejši. 5. Deželnemu odboru se naroča, temeljito pretehtati vprašanje, kje je v bodoče nastaniti deželne urade, ki so dosedaj poslovali v deželnem dvorcu, kakor tudi vprašanje, kje naj se napravi deželna zbornica in stanovanje deželnega glavarja. V to svrhu mu je izdelati vse potrebne načrte in proračune z dostavkom, da se mu je pri tem posebno ozirati tudi na to, bi se li v označeni namen ne dala prezidati deželna hiša v zvezi s takoimenovano Pogačnikovo hišo, in z daljšim dostavkom, da ima gledé načrtov in proračunov zaslišati tudi mnenje zasebnih zvelencev. Gledé slučajne prodaje deželnih poslopij, oziroma glede slučajnih novih stavb naj deželni odbor svoje konkretne predloge v definitivno rešitev predloži prihodnjemu deželnemu zboru. 6. Deželnemu odboru se nalaga, storiti vse potrebne korake, da se deželi kot taki, ki je po potresu močno prizadeta, pridobi zdatna državna podpora. če bi se le-ta v zadostni meri doseči ne dala, naroča se deželnemu odboru, da v bodočem zasedanju deželnega zbora stavi primerne nasvete zaradi najetja fundiranega posojila v poplačilo nezaloženih deželnih dolgov ter stroškov za nove stavbe in poprave deželnih poslopij. 7. Deželnemu odboru se naroča, da izposluje sklepu pod št. 4 Najvišje odobrenje. Posl. dr. Schaffer poroča o samostalnem predlogu posl. Grassellija in predlaga: 1. Mestni občini ljubljanski se dovoli, da sme iz posojila 500.000 gld. dovoljenja ji z Najvišjim ukrepom z dne 12. junija 1893. leta začasno porabiti za regulacijo mesta, delni znesek 300.000 gld., ki je po višocega deželnega zbora sklepu iz XV. seje dne 9. aprila 1892. leta opredeljen za mestne občine prispevek za osuševanje barja in za nakup vojaškega preskrbovališča in vojaške bolnice v Ljubljani. 2. Deželnemu odboru se naroča, da pridobi temu sklepu Najvišje potrjenje. Predlog se sprejme. — Posl. Povše poroča imenom odseka o načrtu zakona glede razlastitve zemljišč v svrhu uravnave, razširjave in izboljšanja v zdravstvenem oziru dež.

stolnega mesta Ljubljane in predlaga, da se načrt vrne dež. odboru, da ga prouči in ga v prihodnjem zasedanju predloži dež. zboru v poročilo in sklepanje. Posl. baron Schwegel se izreka proti odsekovemu predlogu in predlaga da se o načrtu z ozirom na nujno važnost za Ljubljano takoj sklepa. Posl. Grasselli podpira Schweglov predlog. Pri glasovanji pade odsekov predlog in se sprejme Schweglov. Posl. Murnik poroča o brezobrestnem posojilu mestni občini ljubljanski in predlaga: 1. Mestni občini ljubljanski se dovoljuje, da sme z zakonom z dne 6. julija 1895, drž. zak. šte. 94, iz državnih sredstev ji dovoljeno brezobrestno posojilo v znesku 150 000 gld. najeti in sicer: 50 000 gld. za delno pokritje troškov, ki jih je prizadel potres, 100.000 gld. pa svrhu ustanovitve zaklada za regulovanje mesta. 2. Temu sklepu pridobiti je Najvišje potrjenje. Predlog se sprejme. V popoludanski seji poroča posl. Grasselli o predlogu glede najetja loterijskega posojila v znesku 1.000.000 gld. od strani dež. stolnega mesta Ljubljane ter predlaga: Deželnemu stolnemu mestu Ljubljana se dovoljuje najetje v 40letih povratnega in s 4% obrestnega loterijskega posojila v znesku 1.000.000 gld. za regulacijske in investicijske namene proti temu, da se deželnemu zboru vsako leto predloži račun o porabi in stanji tega posojila. Na pojasnili posl. Hribarja in dež. predsednika barona Heina, se je cela stvar zopet izročila odseku.

V seji dne 31. julija se je sprejel zakon o razlastitvi zemljišč za Ljubljano, se dovolilo najeti mestni občini loterijsko posojilo 1.000.000 gld v regulacijske in investicijske namene in sprejel posl. Hribarja predlog glede podpore konsorciju za gradnjo lokalne železnice na Vrhniko, na kar je deželni glavar zaključil izvanredno zasedanje. (Obširneje poročilo prihodnjič.)

— **Potrjen zakon.** Presvitli cesar je potrdil zakon, kakor ga je sklenil deželni zbor kranjski glede uvedbe deželne naklade na pivo.

— **Umrli** je v Krškem gosp. dr. Jožef Kersnik, c. kr. okrajni zdravnik v 43. letu svoje dobe. Umrli pokojnik, obče čisljan kot zdravnik in rodoljub je bil brat deželnemu poslancu in notarju gosp. Janko Kersniku na Brdu. Bodi mu časten spomin!

— **Sedma skupščina** „Zaveze slovenskih učiteljskih društev“ zborovala bode 4. in 5. septembra t. l. v Novem mestu. Osnoval se je v Novem mestu posebni krajni odbor za to zborovanje, kateremu je častni predsednik ondodni župan g. Fr. Perko. Ta odbor pozivlje Novomeščane k sijajnemu vsprejemu udeležencev, učiteljstvo pa vabi k najmnogobrojnejši udeležbi.

— **»Slovenske Matic«** CIII. odborova seja bo v ponedeljek dne 5. avgusta 1895. leta ob 5. uri popoldne v mestni dvorani. Dnevni red: 1.) Naznanila predsedništva. 2.) Odobrenje zapisnikov o CI. in CII. odborovi seji. 3.) Poročilo gospodarskega odseka o hišnih poškodbah in popravah. 4.) Poročilo književnega odseka o letošnjih društvenih knjigah. 5.) Poročilo tajnika. 6.) Posamezni nasveti.

— **Krempljev spomenik** se bode odkril s primerno slavnostjo dne 11. avgusta pri Mali Nedelji na Spodnjem Štajarskem.

— **Slovensko pevsko društvo v Ptuj** priredi svojo letošnjo slavnost dne 4. avgusta v Ptuj. Brezdvomno se udeležte te tradicionalne slavnosti pevci iz vseh delov slovenskega ozemlja v največjem številu. Iz Ljubljane pohiti k slavnosti tudi slov. del. pevsko društvo „Slavec“.

— **Politično društvo »Jednakopravnost«** sklicuje na nedeljo dne 4. avgusta svoj javen shod v Idriji.

— **Občinske volitve v Trziči.** Dne 26. julija se je vršila zopetna volitev župana. Ker si je kapitalistična stranka